

Viðtakandi: Skóla- og frístundaráð

Sendandi: Steinn Jóhannsson, sviðsstjóri skóla- og frístundasviðs

Reykjavík, 17. apríl 2026

MSS25020124

TILLAGA

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs um afgreiðslu tillagna stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna sem vísað var til skóla- og frístundaráðs

Lagt er til að skóla- og frístundaráð samþykki eftirtaldar sex tillögur frá stýrihópi, í skýrslu dags. 17. nóvember 2025, um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna: 1.1: Börn í viðkvæmri stöðu á leikskóla; 1.3.C: Innleiðing leiðsagnarnáms í alla grunnskóla í Reykjavík; 1.7: Nýsköpun í foreldrasamstarfi meðal foreldra og barna í fjórða bekk; 1.8: Efla félags- og tilfinningafærni í öllu starfi með börnum og ungmennum; 2.1: Sérstækt hópastarf fyrir börn á aldrinum 10-12 ára í viðkvæmri stöðu og 2.4: Innleiða áfram tengsla- og áfallamiðaða nálgun með börnum og ungmennum.

Lagt er að tillaga 2.3 um stuðningsteymi vegna barna á flóttu með mikla áfallasögu verði samþykkt með þeirri breytingu að stuðningsteymi verði sett saman af starfsfólki sem þegar starfar hjá Reykjavíkurborg.

Lagt er til að tillaga 1.3.B. um námskeiðið „Strákar spjalla“ í grunnskólum verði skoðuð í samhengi við afgreiðslu velferðarráðs á tillögu 1.3A um þjálfun starfsfólks og markmið fræðslu fyrir námskeiðið „Strákar spjalla“ og jafnframt verði kostnaður skóla- og frístundasviðs vegna verkefnisins metinn og vísað til skoðunar við gerð fjárhagsáætlunar fyrir árið 2027.

Lagt er til að tillögu 1.2 um stuðning við Hinsegin félagsmiðstöð verði vísað til skoðunar við fjárhagsáætlunargerð fyrir árið 2027 og jafnframt taki borgarstjóri upp viðræður við Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu og mennta- og barnamálaráðuneytið um sameiginlega fjármögnun verkefnisins.

Lagt er til að tillögu 1.4 um stuðning við foreldra leikskólabarna verði vísað til skoðunar við fjárhagsáætlunargerð fyrir árið 2027.

Greinargerð:

Á fundi skóla- og frístundaráðs þann 12. janúar 2026 var lagt fram bréf skrifstofu borgarstjórnar, dags. 18. desember 2025, þar sem tillögum stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna nr. 1.1, 1.2, 1.3B, 1.3C, 1.3D, 1.4, 1.7, 1.8, 2.1, 2.3, 2.4 var vísað til skóla- og frístundaráðs til frekari meðferðar. Jafnframt var lögð fram skýrslan *Tillögur stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna*, dags. 17. nóvember 2025.

Reykjavík

Á fundinum var samþykkt málsmeðferðartillaga þar sem sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs var falið að setja fram áætlun þar sem tillögum stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna verði forgangsraðað og aðgerðir tímasettar. Jafnframt var lagt til að vísa tillögu 1.3D til velferðarráðs en að tillagan verði unnin í samstarfi við skóla- og frístundasvið og menningar- og íþróttasvið.

Tillögurnar sem lagt er til að verði samþykktar rúmast innan fjárheimilda skóla- og frístundasviðs.

Skóla- og frístundasvið hefur yfirfarið þær tillögur sem til sviðsins var vísað. Í meðfylgjandi skjali er að finna tillögur sviðsins að forgangsröðun tillagnanna og útfærslu.

Forgangsröðun á tillögum stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna

Forgangsröðun

- Verkefnum hér fyrir neðan er forgangsráðað í þeirri röð sem glærurnar birtast.
- Tillögur skóla- og frístundasviðs koma fremst.

Tillaga 2.1: Sérþækt hópastarf fyrir börn á aldrinum 10-12 ára í viðkvæmri stöðu.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að samþykkja tillöguna. Kostnaður rúmast innan fjárheimilda skóla- og frístundasviðs.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að unnið verði að sérþæktu hópastarf fyrir miðstig í samstarfi grunnskóla, félagsmiðstöðva og miðstöðva. Starfið fer fram í fimm félagsmiðstöðvum þar sem þörfin er mest. Samhliða verður boðið upp á námskeið fyrir foreldra. Áhersla er lögð á að vinnan fari fram í nærumhverfi barnanna og sé leidd af þeim starfsmönnum sem þau þekkja og munu vinna áfram með þeim í daglegu starfi.

Aldurinn 10–12 ára getur verið krefjandi fyrir börn og vísbendingar eru um aukið einelti og ofbeldi í þessum hópi. Þetta má að líkindum rekja til þess að mörg þeirra hófu skólagöngu í COVID-faraldrinum og skortir þjálfun í félags- og tilfinningafærni.

Það hefur verið tilfallandi það sem hefur verið gert, nýttur hefur verið afgangspeningur vegna manneklu í frístundaheimilum

Kostnaður: 39,8 milljónir (í félagsmiðstöð þrír starfsmenn í yfirvinnu í sex klst á viku í 10 mánuði - fimm hópar) ásamt (foreldrastarf tveir starfsmenn í yfirvinnu í þrjár klst einu sinni í mánuði 10 mánuði – fimm hópar).

Ábyrgð: Frístundaskrifstofa skóla- og frístundasviðs og miðstöðvar.

Tímamörk: 2027

Mælikvarði: Árangur er metinn með matsblöðum fyrir og eftir hópastarfið í samvinnu við mælikvarða frá HÍ.

Tillaga 1.2: Stuðningur við Hinsegin félagsmiðstöð.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að vísa tillögunni til skoðunar við fjárhagsáætlunargerð fyrir árið 2027. Jafnframt er lagt til að borgarstjóri taki upp viðræður við Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu (SSH) og mennta- og barnamálaráðuneytið um sameiginlega fjármögnun verkefnisins.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að tryggja áframhaldandi þjónustu og stuðning við hinsegin börn og ungmenni. Hinsegin börn og ungmenni eru viðkvæmur hópur sem er töluvert líklegri til að búa við slæma andlega og líkamlega heilsu heldur en gagnkynhneigð ungmenni á sama aldri. Rannsóknir sýna að þessi hópur er líklegri til að glíma við andlega vanlíðan og einangrun, erfiðleika í skólaumhverfi, aukna áhættu á vímuefnaneyslu og aukinn sjálfsskaða og sjálfsvígshugsanir. Félagsmiðstöð sem er sérstaklega ætluð hinsegin börnum og ungmennum gegnir lykilhlutverki í að stuðla að vellíðan, öryggi og heilbrigðum þroska þeirra. Með því að veita öruggt rými og félagslegan stuðning er hægt að draga úr áhættuþáttum og styrkja sjálfsmynd og seiglu þessa hóps.

Kostnaður: 20 milljónir til viðbótar við núverandi fjármagn til að hægt sé að halda úti óbreyttu þjónustustigi í vetur.

Heildarkostnaður er 30 milljónir á ári. Mikilvægt er að tryggja fast fjármagn í þessa starfsemi þvert á höfuðborgarsvæðið í samvinnu við Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu.

Ábyrgð: Frístundaskrifstofa skóla- og frístundasviðs

Tímamörk: Febrúar 2026 og svo viðvarandi.

Mælikvarði: Aðsóknartölur í starfið, brotið upp eftir sveitarfélögum.

Tillaga 1.1: Börn í viðkvæmri stöðu á leikskóla.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að innleiðingarhópur um aukið öryggi og faglegt starf í leikskólum vinni þetta verkefni innan fjárhagsramma. Innleiðing er þegar hafin.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Innleiða skipulagt og markvisst fræðsluefni um ofbeldi fyrir allt starfsfólk leikskóla. Til að tryggja árangur er mælt með að ráða starfsmann í 100% stöðu í sex mánuði sem sér um innleiðingu fræðslunnar í alla leikskóla borgarinnar.

- *Fræðslan mun meðal annars fela í sér að starfsfólk þekki helstu vísbendingar um að ofbeldi hafi átt sér stað.*
- *Að leiðbeiningar um hvernig bregðast skuli við grun eða staðfestu um ofbeldi séu aðgengilegar sem og upplýsingar um verkferla og tilkynningarskyldu.*
- *Stofna þarf fagteymi til að styðja leikskóla í þessum málum.*
- *Gera þarf áætlun um kynfræðslu fyrir börn sem og aðra þætti sem stuðla að öryggi og velferð barna.*

Kostnaður: 6,6 milljónir (100% starf í 6 mánuði).

Ábyrgð: Leikskólaskrifstofa skóla- og frístundasviðs.

Tímamörk: Janúar – júní 2026.

Mælikvarði: Að allir leikskólar hafi innleitt fræðsluefni um ofbeldi í sínum skóla.

Tillaga 1.4: Stuðningur við foreldra leikskólabarna.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til vísa tillögunni til skoðunar við fjárhagsáætlunargerð fyrir árið 2027. Jafnframt að skoðað verði hvort hægt er að aðlaga verkefnið þannig að kostnaður verði minni, s.s. með því að halda námskeið að morgni.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að uppeldisnámskeiðið Föruneysi barna, sem byggir á uppeldisráðgjöf leikskólakennara í viðkomandi leikskóla verði innleitt. Verkefnið er nú í tilraun í tveimur leikskólum í Reykjavík og hefur áður gefið góða raun á Akranesi. Miðstöð menntunar og skólaþjónustu (MMS) sér um þjálfun leikskólakennara fyrir verkefnið. Innleiðingu skal hefja í þeim leikskólum sem sinna viðkvæmustu barnahópunum. Sérstök áhersla skal lögð á að ná til foreldra af erlendum uppruna og tryggja að námsefnið sé aðlagð að þeirra þörfum, meðal annars með fræðslu um sérstöðu íslenskrar menningar. Menningarmiðlarar og/eða brúarsmiðir skulu veita aðstoð við þessa aðlögun. Eftirsóknarvert er að fá leikskólakennara með erlendan bakgrunn til þátttöku í verkefninu, þar sem það styrkir menningarnæmi og eykur traust í samskiptum við fjölbreyttan hóp foreldra.

Kostnaður: 9,1 milljón samtals fyrir 12 leikskóla (eftir þjálfun þarf tvo leikskólakennara í 4 tíma í 10 vikur í 12 leikskólum).

Ábyrgð: Leikskólaskrifstofa skóla- og frístundasviðs.

Tímamörk: Vor 2028. ***Mælikvarði:*** Að 12 leikskólar séu búnir að innleiða verkefnið vor 2028.

Tillaga 1.7: Nýsköpun í foreldrasamstarfi meðal foreldra og barna í fjórða bekk.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að stofnaður verði starfshópur til að útfæra verkefnið og leggja áherslu á upphaf 5. bekkjar í stað 4. bekkjar. Að því loknu verði hægt að setja verkefnið inn í form fyrir forvarnaráætlanir skólasamfélaga, sem nú er í vinnslu.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að styrkja tengsl foreldrahópa og barna í fjórða bekk áður en þau hefja nám á miðstigi. Foreldrasamstarfið verður formgert m.a. með því að búa þarf til skýrt verklag þar sem umsjónarkennarar gegna lykilhlutverki í að stýra starfinu og styðja foreldra í samstarfi við frístundaheimili og félagsmiðstöðvar. Með þessu er tryggt að samstarf heimila og skóla verði markvissara og stuðli að jákvæðum samskiptum og vellíðan barnanna.

Kostnaður: Innan kostnaðarramma.

Ábyrgð: Grunnskólaskrifstofa skóla- og frístundasviðs, framkvæmdastjórar frístundamiðstöðva og verkefnastjórar miðstöðva.

Tímamörk: Viðvarandi.

Mælikvarði: Að starfið sé komið inn í alla grunnskóla vorið 2028.

Tillaga 2.3: Stuðningsteymi vegna barna á flóttu með mikla áfallasögu.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að mynda stuðningsteymi fyrir börn á flóttu með mikla áfallasögu með starfsfólki sem þegar starfar hjá Reykjavíkurborg

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: *Að stofnað verði stuðningsteymi þriggja starfsmanna (t.d. sálfræðingur, þroskaþjálfari, listþerapisti/listmeðferðarfræðingur eða atferlisfræðingur) sem vinnur innan skóla- og frístundastarfs með börnunum og styður starfsfólk í að mæta þeim á þeirra forsendum. Hlutverk þess verði að tryggja samfellu í skólagöngu, auka virkni og sporna við vanda í skólasókn.*

Skólaganga barna sem hafa flúið stríð eða verið lengi á flóttu er oft rofin og þau bera gjarnan áfallasögu. Því er skólaganga þeirra frábrugðin skólagöngu annarra barna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn. Leik- og grunnskólar eru griðastaðir þessara barna og þurfa að mæta þeim af sérstakri alúð, næmni og festu. Áföll geta haft áhrif á námsgetu og hegðun, því er mikilvægt að skólarnir hafi verkfæri til að greina vandann og fá faglega ráðgjöf.

Kostnaður: *47,1 milljón fyrir þrjú stöðugildi.*

Ábyrgð: *Verkefnastjóri fjölmenningar skóla- og frístundasviðs í samvinnu við miðstöðvar og skóla- og frístundastarf borgarhlutanna.*

Tímamörk: *Að starfsmenn komi til starfa haustið 2026.*

Mælikvarði: *Að fleiri börn geti tekið þátt í almennu skólastarfi.*

Pegar komiõ af staõ

1.3.B. Námskeiðið „Strákar spjalla“ í grunnskólum.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að þessi tillaga verði skoðuð í samhengi við afgreiðslu velferðarráðs á tillögu 1.3A um þjálfun starfsfólks og markmið fræðslu fyrir námskeiðið „Strákar spjalla“. Jafnframt að kostnaður vegna verkefnisins verði metinn og vísað til skoðunar við gerð fjárhagsáætlunar fyrir árið 2027.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að drengjum í grunnskólum verði boðið uppá námskeiðið „Strákar spjalla“ eftir þörfum í samstarfi við grunnskóla, félagsmiðstöð og miðstöð, auk íþróttafélaga þegar það á við. Sérstök áhersla er lögð á að tryggja handleiðslu fyrir þá sem halda námskeiðið, þannig að þeir hafi faglegan stuðning og verkfæri til að leiða samtöl um líðan, tilfinningar, fjölbreytileika og umburðarlyndi á uppbyggilegan hátt. (Sjá tillaga 1.3.A um þjálfun starfsfólks og markmið fræðslu)

Kostnaður: Innan fjárhagsramma.

Ábyrgð: Miðstöðvar, viðkomandi félagsmiðstöð og grunnskóli.

Tímamörk: Hefst haust 2026

Mælikvarði: Að þeim hópum sem eru í þörf fyrir námskeið standi það til boða.

1.3.C. Innleiðing leiðsagnarnáms í alla grunnskóla í Reykjavík.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að haldið verði áfram við innleiðingu leiðsagnarmats sem er í fullum gangi.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að leiðsagnarnám verði innleitt í alla grunnskóla í Reykjavík þar sem reynslan sýnir að námsaðferðin hentar drengjum jafn vel og öðrum nemendum. Leiðsagnarnám byggir á einstaklingsmiðaðri nálgun þar sem áhersla er lögð á valdeflingu nemenda í námi, þannig að þeir taki virkan þátt í eigin námsferli. Að hjálpa nemendum að finna tilgang og setja sér markmið í náminu og tengja það við sitt áhugasvið. Námsaðferðin býður nemandanum upp á mismunandi leiðir að markmiðunum, aðlagðar að þörfum og styrkleikum hvers nemanda. Kennarinn veitir leiðsögn og endurgjöf mjög reglulega. Leiðsagnarnám fellur vel að innra mati skóla og styður við gæði kennslu og námsárangur.

Kostnaður: Innan fjárhagsramma.

Ábyrgð: Grunnskólaskrifstofa skóla- og frístundasviðs.

Tímamörk: Viðvarandi.

Tillaga 1.8: Efla félags- og tilfinningafærni í öllu starfi með börnum og ungmennum

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að setja inn kennslufni um félags- og tilfinningafærni í form fyrir forvarnaráætlanir skólasamfélaga sem eru í vinnslu og áætlað er að verði tilbúna skólaárið 2026-2027. Spurt verður út í kennslu í félags- og tilfinningafærni í spurningavagni skóla- og frístundasviðs sem fer til stjórnenda leikskóla, grunnskóla og frístundastarfs vorið 2026 og verður niðurstöðurnar nýttar í þessari vinnu.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að innleitt verði gagnreynt kennslufni í öllu starfi með börnum og ungmennum. Félags- og tilfinningafærni er lykilþáttur í velferð barna og ungmenna. Hún stuðlar að samhygð, seiglu og hæfni til að takast á við áskoranir í daglegu lífi. Þetta felur í sér að kenna þarf félags- og tilfinningafærni í leikskólum, öllum bekkjum grunnskóla og í frístundastarfi. Það þarf einnig að vera hluti af námsefni í allri fræðslu og námskeiðum sem eru ætluð börnum og ungmennum. Markmiðið er að tryggja að félags- og tilfinningafærni verði samþættur hluti af uppeldi og menntun, þannig að börn og ungmenni fái tækifæri til að þróa hæfni sem nýtist þeim bæði í skóla og í lífinu almennt.

Kostnaður: Innan fjárhagsramma.

Ábyrgð: Yfirmenn starfsstaða sem vinna með börnum.

Tímamörk: Viðvarandi.

Mælikvarði: Betri líðan og minna ofbeldi skv. könnun Íslenskra æskulýðsrannsóknna.

Tillaga 2.4: Innleiða áfram tengsla- og áfallamiðaða nálgun með börnum og ungmennum.

Tillaga sviðsstjóra skóla- og frístundasviðs

Lagt er til að halda áfram innleiðingu tengsla- og áfallamiðaðrar nálgunar með börnum og ungmennum.

Tillaga stýrihóps um forvarnir og aðgerðir gegn ofbeldi barna og ungmenna:

Markmið: Að eftirfarandi gagnreynd verkefni og nálgun í starfi verði innleidd til að viðhalda fagþekkingu í starfi með börnum og ungmennum til að mæta þeim áskorunum sem þau standa frammi fyrir. Með því er samræmd þjónusta tryggð fyrir börn í viðkvæmri stöðu, svo sem fötluð börn, börn með hegðunarvanda, börn sem hafa orðið fyrir áföllum og börn á flóttu. Innleiðing felur í sér eftirfarandi verkefni:

- Signs of safety hjá ráðgjöfum á miðstöðvum og Barnavernd Reykjavíkur, nálgunin felur í sér að virkja foreldra og fjölskyldu í lausnaleit, skilgreina öryggi barnsins og kennir fjölskyldunni að nota skýr verkfæri.
- Solihull er í innleiðingu hjá Keðjunni og byggir á að efla tengsl og skilning á milli foreldra og barna.
- Heillaspor er verið að innleiða í tveimur tilraunaskólum í Reykjavík, með áherslu á að styrkja félags- og tilfinningafærni barna.
- Áhugahvetjandi samtal er samtalsaðferð sem nýtist öllum starfsmönnum sem vinna með börnum til að efla innri áhugahvöt og jákvæð samskipti.
- ACE listi er verkfæri til að greina hvort barn hafi orðið fyrir áfalli og meta þörf fyrir stuðning.

Innleiðingin er tímafrek og verður tímasett í framkvæmdaráætlun BBB.

Kostnaður: Innan kostnaðarramma.

Ábyrgð: Verkefnastjórar Betri borgar fyrir börn.

Tímamörk: Janúar 2026 – 2030.

Mælikvarði: Aukinn fjöldi starfsmanna sem hafa þekkingu á að takast á við vanda barna í viðkvæmri stöðu með áfallamiðaðri nálgun.

Reykjavík